

Vaistų gamintojų asociacija

Juridinio asmens kodas 124657436

Registruotos buveinės adresas: Jogailos g.4, LT-01116, Vilnius

Vyriausybės kanceliarijai

siunčiama el.paštu: lrvkanceliarija@lrv.lt

2025 m. kovo 4 d.

Originalas paštu nebus siunčiamas

Lietuvos Respublikos

Sveikatos apsaugos ministerijai (kopija)

siunčiama el. paštu: ministerija@sam.lt;

DĖL: DEVYNIOLIKTOSIOS LIETUVOS VYRIAUSYBĖS PROGRAMOS NUOSTATŲ ĮGYVENDINIMO VEIKSMŲ SVEIKATOS SRITYJE

Vaistų gamintojų asociacija (toliau – **VGA** arba **Asociacija**) susipažinusi su Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2024 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. XV-54, siekdama plėtoti konstruktyvumu bei atvirumu grįstą socialinę partnerystę, atliepdama kvietimą socialiniams partneriams teikti nuomones dėl Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano projekto (toliau – **Projektas**), teikia šiame rašte išdėstytus savo siūlymus.

Projekto 3.4.6 veiksmas yra suformuluotas sekančiai:

„3.4.6 Parengti ir priimti teisės aktų pakeitimus, siekiant užtikrinti socialiniu sutarimu grįstą, geresnę inovatyvių kompensuojamųjų ir konkrečioms pacientams skirtų vaistų prieinamumą, kasmet sutrumpinant inovatyvių vaistų patekimo į Lietuvos kompensavimo sistemą laikotarpį 15 proc., bei efektyviau valdyti vaistų trūkumus.“

Kaip galima matyti, iš aukščiau pateiktos formuluotės, prioritetą Projekte yra teikiamas išimtinai inovatyvių kompensuojamųjų vaistų prieinamumo didinimui bei identifikuojama, kad su vaistų tiekimo trūkumais susiduriama tik inovatyvių vaistų segmente.

Pažymime, kad sprendžiant minėtas problemas būtina esamus iššūkius vertinti kompleksiškai. Norint didinti inovatyvių kompensuojamųjų vaistų prieinamumą bei spręsti kylančius tiekimo sutrikimus, privalu iš naujo įvertinti aštuonioliktosios Vyriausybės (2020-2024 m.) įvestus visų kompensuojamųjų vaistų kainynų sudarymo pakeitimus, nustatyti kokią jie įtaką turėjo vaistų prieinamumui bei pasikartojantiems vaistų tiekimo sutrikimams. Tik tada, įvertinus šiuos veiksmus, atnaujinti Vaistų politikos gaires bei atitinkamai tobulinti reguliacinę aplinką.

Aukščiau pateiktos išvados yra pagrindžiamos nepriklausomų institucijų vertinimu. 2023 m. gruodžio 1 d. Valstybės kontrolės atliktoje Vaistų prieinamumas gyventojams valstybinio audito ataskaitoje konstatuota, kad nuo 2023 m. liepos mėn. taikant naujus kompensuojamųjų vaistų kainodaros reikalavimus, ryškėja vaistų prieinamumo mažėjimas. Esama vaistinių preparatų kainodara silpnina konkurenciją bei mažina rinkos patrauklumą, o tai savo ruožtu lemia mažesnę vaistų pasiūlą, kurių ankstyvas ir konkurencingas atėjimas į rinką padeda taupyti PSDF lėšas bei užtikrina vaistų prieinamumą pacientams. Vaistų prieinamumo didinimo siekį padėtų įgyvendinti lanksčių vaistinių preparatų kainų reguliavimo priemonių taikymas.

Taip pat atkreipiamas dėmesys į didėjantį generinių vaistų tiekimo sutrikimų skaičių: viso per 2024 metus iki lapkričio mėn. vidurio yra deklaruota **513 skirtingų kompensuojamų vaistų tiekimo sutrikimų**, o tai reiškia, kad su tiekimo sutrikimais susiduria kas ketvirtas - penktas kainyno vaistas. Per devynis 2024 metų mėnesius vaistais, turėjusiais tiekimo sutrikimų, buvo gydyta **680 000 pacientų** (neeliminuojant pasikartojančių pacientų). Tai ne tik pacientų skaičius, susidūrusių su poreikiu keisti vaistus, gydymą, bet ir papildomi kaštai sveikatos apsaugos sistemai, ilgėjančios eilės sveikatos priežiūros įstaigose. Taip pat pažymėtina, kad atskirose vaistų grupėse mažėja tiekėjų skaičius (paskelbtame 2025 metų pirmo pusmečio kompensuojamų vaistų kainyne 108 vaistų grupėse teikėjų skaičius mažėjo lyginant su prieš tai buvusiu kainynu). Pažymėtina ir tai, jog išaldytos bazinės kainos ir kiti veiksniais gali sumažinti rinkos lankstumą, tiekėjų paskatas siūlyti mažesnes kainas, taip pat gali įtakoti ir tiekėjo pasitraukimą iš Lietuvos rinkos.

Šie veiksniai lemia, kad būtina formuoti ilgalaikę bei efektyvią valstybinę vaistų politiką, kuri atlieptų pastarojo laikotarpio iššūkius bei pagrįstą pacientų lūkestį turėti platų prieinamumą prie jiems reikalingų vaistų. Glaudžiai dirbant su socialiniais partneriais būtina iš esmės atnaujinti Vaistų politikos gaires, sudarant būtinas sąlygas šalies vaistų rinkos patrauklumo didinimui bei skatinant konkurenciją tarp vaistų gamintojų.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlytina patobulinti Projekto 3.4.6 veiksmo formuluotę, ją pakeičiant Sveikatos apsaugos ministerijos siūlytu variantu, kuris buvo pristatytas socialiniams partneriams bei su jais suderintas. Manytina, kad tokia formuluotė neapriboja Vyriausybės veiksmų laisvės siekti tapačių tikslų ar netgi įgyvendinti tas pačias priemones, kokios yra numatytos numatant Projekte formuluojamą veiksmą, vis tik Sveikatos apsaugos ministerijos siūlymas suteikia daugiau veiksmų laisvės Vyriausybei kompleksiskai vertinti šiuos klausimus, taip galimai prieinant prie efektyvesnių sprendimų problemoms spręsti:

„3.4.6 Parengti ir priimti teisės aktų pakeitimus, siekiant užtikrinti socialiniu sutarimu grįstą, geresnį kompensuojamųjų, įskaitant skirtų labai retoms ligoms gydyti, vaistų prieinamumą ir efektyviau valdyti vaistinių preparatų trūkumus.“

Asociacijos vardu,

Direktorė
Genutė Voverienė